

ΠΕΤΡΑΣ - PETRAS 1985-2010

25 ΧΡΟΝΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ
YEARS OF EXCAVATIONS AND STUDIES

Διήμερο Συμπόσιο - A two day Symposium

Αθήνα, Ινστιτούτο της Δανίας
9-10 Οκτωβρίου

Athens, Danish Institute
9-10 October

Vessels in Cooking Fabrics from Petras House I (LMIA)

Ph.D Maria Emanuela Alberti

Department of History and Management of Cultural Heritage
University of Udine, Italy
memalberti@gmail.com

The focus of the present work are the vessels in cooking fabrics from Petras House I, dating to LMIA. At the moment, a general and systematic study of Minoan cooking ware is still missing. However, since many contributions on the evidence from various sites are available, the main technical, typological and functional characteristics of the class have been investigated, as well as major chronological and geographical distribution patterns. As for Petras in particular, the study of the vessels in cooking fabric from another Neopalatial structure, House II (LMIB), already completed, allowed a development of the established typology and some observations on chronological and regional factors. The analysis is now extended to the assemblage from House I (LMIA), where the percentage of various types of cooking pot is different and where various kinds of trays and “trapezes” (probably to be identified as pithos lids and/or drain-heads) are particularly abundant.

Obsidian Modes of Production and Consumption from a Diachronic Perspective as Seen from Petras and the Siteia Bay Environs

Cesare D' Annibale

Material Culture Researcher
Ontario Service Center, Parks Canada
ces_335@hotmail.com

The sites of Petras, Petras Kephala and Ayia Photia as a whole present a virtually uninterrupted sequence of occupation spanning the Final Neolithic through the Late Minoan periods. Various components of these sites have produced obsidian assemblages that offer a basis for tracking the changes in reduction technology and patterns of consumption that the material

undergoes. Obsidian is consistently represented on these sites attesting to its vitality as a tool source. Maintenance of this role undergoes a drastic technological reorganization between the Final Neolithic and Early Minoan periods. The transition from the Neolithic blade industry to the standardized production of prismatic bladelets of the later Minoan periods is highlighted at the Final Neolithic and EMI components of Kephala Petras. The Early Minoan II occupation on the hill at Ayia Photia and that of the house at Petras will offer a glimpse at the production of standardized bladelets from the perspective of domestic contexts. In contrast the enigmatic Middle Minoan I site of Ayia Photia presents an obsidian assemblage that hints at the emergence of a restricted role for this commodity.

Finally the obsidian assemblages from the palatial site of Petras reveal distinct patterns of consumption across the site in association with power centralized functions. It is here that obsidian demonstrates its resiliency as an adaptable commodity that render it indispensable in social and ritually charged roles.

The Architecture at the Petras Cemetery

Prof. Philip P. Betancourt,

Professor of Art History
Temple University, Philadelphia, PA, USA
Ppbcourt1@aol.com

The cemetery at Petras has two types of tombs, rock shelters and house tombs. The one excavated rock shelter is typical of this class of burial place in eastern Crete, with an overhanging ledge that protected the human bones and associated artifacts. The house tombs are more unusual for this part of the island because of their large size, many rooms, and careful construction. The best parallels come from the palatial site of Malia where the Maison des Morts and Chrysolakkos I and II were large rectangular burial buildings with many rooms and fixed benches for offerings.

House Tomb 2, which has been completely excavated, provides a good example of the class at Petras. It contains eight rectangular rooms. Room 9 has an open north side that provides access to the tomb from an unroofed

courtyard. Most of the interior spaces contained secondary deposits of disarticulated human bones along with pottery and other artifacts moved here from an earlier location. Room 8 held pottery that was stored for use in ceremonies, and a series of built benches along the exterior walls suggest repeated visits to the tomb for the placing of offerings.

Petras, Siteia: Economic Trajectories in a 'Palatial' Polity

Dr Kostis S. Christakis

University of Crete, Department of Education
Rethimnon, Crete
christakis@her.forthnet.gr

The systematic and intensive excavations at Petras, Siteia have brought to light parts of a coastal Bronze Age town centered upon a palace, the seat of a regional polity. Petras was undoubtedly the main political and economic centre of a well-defined region scattered with smaller settlements, and farmsteads. In the present contribution, I attempt to reconstruct, on the basis of a varied array of data, the economies of the various centers and how they interacted in a regional and intra-regional framework. I highlight the role of the ruling groups of Petras in the regulation of the economy of their wider area, and their participation in the wider economic and political network of Neopalatial Crete.

Size Does Matter: The Significance of Obsidian Microliths and Querns at Petras Cemetery

Dr Heidi M.C. Dierckx

Associate Professor of Classical Studies at Elmira College, NY
hdierckx@elmira.edu

House tomb II and the rockshelter at Petras Cemetery yielded numerous obsidian blades and microliths as a result of the intensive collection of finds through sieving and flotation. The significance of such a complete assemblage

from the EMI-MMIB tombs is paramount in understanding mortuary practices of this period. Preliminary analysis points to the importance of placing microliths, such as trapezes, lunates and scrapers, as well as blades as part of burial rituals during Early to Middle Minoan tombs. Broken querns also suggest some kind of killing ritual of artifacts at the time of burial.

Affluence in Eastern Crete: Metal Objects from the Cemetery of Petras

Dr Susan C. Ferrence*, Prof. James D. Muhly**, and Prof. Philip P. Betancourt***

*Director of Publications, INSTAP academic press, Philadelphia, USA

instapress@hotmail.com

**Emeritus Prof. of Temple University

jimmuhly@yahoo.com

*** Temple University

Ppbcourt1@aol.com

The metal objects from this Early to Middle Minoan cemetery, which is located on the eastern side of the Siteia Bay in eastern Crete, belong to various categories and types of metals. The gold pieces consist of small delicate bosses, sheets, and strips that probably once surrounded wooden buttons and were attached to other organic materials. A gold “tree of life” pendant was probably once the centerpiece of a necklace. Gold pierced beads probably once belonged to larger bracelets and/or necklaces; one of them is shaped like a flower and contains remnants of blue inlay (a prehistoric version of cloisonné?).

Several of the copper or bronze objects are miniature tools such as cosmetic scrapers that were equipped with holes in order to wear as pendants. At least one of these small tools has part of the ivory handle still attached. Other copper/bronze objects include: a chisel, awls, tweezers, knife blades, fishhooks, pendants, bracelets, rivets, beads, and strips.

The metal objects from the Petras cemetery range in type and style and date from late EM I to MM IIB. They provide important information about the people

who were buried in the rock shelter and house tombs. The jewelry and other items of personal adornment, together with the other tools, display a relative level of affluence that was enjoyed by the local population, a level of prosperity that is further supported by the quality of the other categories of objects that came from the tombs.

The Lakkos Pottery and Protopalatial Petras

Prof. Donald C. Haggis

University of North Carolina at Chapel Hill
dchaggis@email.unc.edu

The paper reevaluates the composition, taphonomy, and chronology of the Lakkos pottery in light of recent publications of Protopalatial deposits from Palaikastro (especially H3 and X1) and Knossos (especially on the south front, Deposit A), commenting on two relevant problems in particular: first that our understanding of ceramic phases is context-dependent. Although we normally construct and think about ceramic typologies in terms of broadly defined temporal and spatial frameworks or variables— diachronically changing styles, production centers, culture regions, and spheres of influence—it is in fact specific and localized systemic contexts of consumption that inform not only formal or stylistic preferences, but also the actual composition of the archaeological assemblage, and thus how we reconstruct chronologies and typologies. The second problem is our understanding of stratigraphic discontinuities in visualizing the social context of the emergence, form and function of the Protopalatial palaces. The Lakkos assemblage is discussed in light of recent work that suggests the dynamic quality of Protopalatial sociopolitical institutions, rather than static and qualitatively distinctive architectural forms, documents, or prestige goods. The Lakkos pottery is discussed in the context of recent work that visualizes changing modes of consumption in fluid and socially variable organizational structures.

Three Unpublished Linear A Inscriptions from Petras

Prof. Erik Hallager

Director Emeritus
The Danish Institute at Athens
klaeh@hum.au.dk

From Petras there are three new Linear A inscriptions: One is a unique clay rod, **PE Zg 6**, which was found in House II in an MM III pit with possible remains from cult activities. It consists of a two line inscription with rulers. Both sign-groups are new in the corpus of Linear A. Furthermore there was found inscriptions on two pithoi found in the north magazines of the palatial building destroyed in the LM IB period. The one **PE Zb 7** consisted of two inscriptions on each side of a vertical handle. Two signs are preserved in each inscription of which one was incised after firing while the other was inscribed before firing. The second pithos, which is completely preserved, **PE Zb 8** had a single sign incised. These unpublished inscriptions will be presented with some general reflections on the long tradition of literacy at Petras.

Seals from the Cemetery of Petras, Siteia

Dr Olga Krzyszkowska

Deputy Director
Institute of Classical Studies, U.C.L.
olgak@sas.ac.uk

Excavations since 2006 have revealed important unlooted tombs in the vicinity of Petras, Siteia. These include a Prepalatial Rock Shelter and several House Tombs. Among the most significant finds are the seals, datable on stylistic grounds to the Prepalatial and Protopalatial periods. The earliest include several cylinders made from hippopotamus ivory. Hitherto few seals certainly of this date and material have been discovered further east than Mochlos, and none from secure contexts. Also found were seals of bone and steatite, which are datable to MM I and MM II in central Cretan terms. Pride of place at Petras are the seals made of hard semi-precious stones — agate,

carnelian, blue chalcedony and jasper — some of which bear inscriptions in Cretan Hieroglyphic. Shapes represented are Petschafte (loop signets), a rectangular bar, three-sided and four-sided prisms.

The association of prisms — whether made of steatite or hard stone — with eastern Crete has long been recognized. However, hitherto virtually all extant hard stone prisms have been stray finds, and none has been discovered in a context likely to be more or less contemporary with manufacture date. Our dating of the hard stone prisms (with or without Hieroglyphs) rests chiefly on MM IIB sealing deposits (e.g. at Mallia–Mu and now Petras), which merely provide a *terminus post quem non*. Petras, and particularly the rich House Tomb 2, now offers the distinct possibility of tying down more closely the chronology of such seals. The new evidence has a direct bearing on three crucial questions: 1) the inception of hard stone engraving on Crete; 2) the development of the prismatic seal shape; 3) the introduction of Cretan Hieroglyphic. In addition, secure find-spots and datable contexts at Petras offer the possibility of exploring the links between seals and status. This has been especially problematic for late Prepalatial and Protopalatial Crete, when seal numbers and varieties increase markedly in line with growing social complexity, but when mortuary evidence is problematic.

The Petras seals, particularly the hard stone prisms, are of exceptionally high quality — matching if not exceeding the very finest hitherto known. Thus they help to reinforce earlier observations regarding the role of Petras as an emerging regional centre in this period.

Το Σπίτι II στον Πετρά Σητείας: Η Αρχιτεκτονική του Ζωή

Νεκταρία Μαυρουδή

Αρχαιολόγος
Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Κρητολογικών Σπουδών
nektarm@gmail.com

Το Σπίτι II είναι ένα από τα δύο πληρέστερα ανεσκαμμένα οικιακά συγκροτήματα του νεοανακτορικού οικισμού του Πετρά Σητείας. Ενώ η

πλήρης μελέτη για την τελική του δημοσίευση βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, η πρώτη απόπειρα για την ανάγνωση της αρχιτεκτονικής του ζωής μας προσφέρει ήδη κάποιες πολύτιμες αρχικές παρατηρήσεις. Οι ενδείξεις που έχουν έρθει μέχρι τώρα στο φως τοποθετούν το Σπίτι II στην σειρά επιλεγμένων κτηρίων οικιστικού χαρακτήρα, τα οποία από την αρχή της ΥΜΙΑ περιόδου υιοθετούν έναν αριθμό αρχιτεκτονικών καινοτομιών που μέχρι τότε απαντόνταν μονάχα στα ανακτορικά κτήρια.

Το Σπίτι II συνυπάρχει με το παραδοσιακών αρχιτεκτονικών προτύπων παρακείμενο Σπίτι I.1, δείχνοντας τη βούληση των κατοίκων του να διακριθούν κοινωνικά στο πλαίσιο του οικισμού. Συνεχίζει να χρησιμοποιείται ακόμα και όταν το Σπίτι I.1 έχει πάψει να κατοικείται, προς το τέλος της ΥΜΙΑ, ενώ εγκαταλείπεται και το ίδιο, σε κάποια προχωρημένη στιγμή της ΥΜΙΒ περιόδου. Οι αλλαγές που παρατηρούνται στην αρχιτεκτονική του κάτοψη κατά την τελευταία περίοδο χρήσης του μαρτυρούν αλλαγές στην οργάνωση των κινήσεων και της ζωής μέσα σε αυτό, καθώς και πιθανή στροφή στην οικονομική του δραστηριότητα προς ένα χαρακτήρα πιο εργαστηριακό. Φαίνεται έτσι ότι επηρεάζεται από τις σημαντικές αλλαγές που επήλθαν στις κοινωνικές και πολιτικές δομές, οι οποίες σηματοδοτούν την ΥΜΙΒ περίοδο σε όλο το νησί.

An Intramural Pot Burial from Petras

Tina J.P.McGeorge

tinamcgeorge@hotmail.co.uk

An LMIA intramural infant pot burial was discovered at Petras in 1985, found in an inverted position and interred in the courtyard of House I. This paper presents the results of the anthropological study, discusses evidence for the dangers of childbirth at that period and reviews the cultural practice of intramural burials of infants not only in Greece but in Anatolia, the Levant and Egypt. This age-old and widespread practice began with the earliest settled communities and continued unbroken down to the Iron Age at least. It seems to suggest an underlying koine of belief, though given the complexity of

human nature and the infinite variety of expression of human culture and beliefs there need not necessarily be a single explanation for it at all times and in all places. Inverted pithos burials have been reported in tombs and at numerous formal cemeteries on Crete, for instance at Sphoungaras (E. H. Hall 1911) and at Pachyammos, where all 213 burials were placed with their heads down and the vases inverted over them (R. B. Seager, 1916). This curious phenomenon has never been satisfactorily explained. At Petras, the purposeful placing of the infant in the pithos in an *inverted* position conveys a funerary symbolism which is possibly the clearest and most unambiguous articulation of the Minoans' religious belief in rebirth and hope for an afterlife.

Κεραμικές Ύλες και Συνταγές στην Τελική Νεολιθική και Πρωτομινωική Ι Περίοδο: Η Αρχαιομετρική Έρευνα στον Οικισμό και την Ταφική Βραχοσκεπή στην Κεφάλα Πετρά

Δρ Ελένη Νοδάρου

Αρχαιολόγος, Διευθύντρια Εργαστηρίου Πετρογραφίας

Ινστιτούτο Μελέτης Προϊστορικού Αιγαίου Av. Κρήτης, Παχειά Άμμος,
Ιεράπετρα, 72200 Κρήτη
enodarou@yahoo.gr

Στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζονται οι συνέχειες και αλλαγές που παρατηρούνται στις κεραμικές ύλες και την τεχνολογία κατασκευής κεραμικής, βάσει αρχαιομετρικών αναλύσεων που έγιναν στα κεραμικά σύνολα από τον οικισμό (TN IV - ΠΜ ΙΑ) και την ταφική βραχοσκεπή (ΠΜ ΙΒ) που αποκαλύφθηκαν στο λόφο της Κεφάλας Πετρά. Η τυπολογική μελέτη του υλικού έδειξε σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο περιόδων και προέκυψαν ερωτήματα σχετικά με τις αντίστοιχες τεχνολογίες κατασκευής. Ο συνδυασμός πετρογραφικής ανάλυσης και ηλεκτρονικού μικροσκοπίου σάρωσης έδωσε σημαντικά στοιχεία για την αναγνώριση τοπικής και εισηγμένης κεραμικής, τα τεχνολογικά χαρακτηριστικά κάθε περιόδου και τις τεχνολογικές αλλαγές από τη μια περίοδο στην άλλη.

Pottery Fabrics and Recipes in the Final Neolithic and Early Minoan I Period: The Analytical Evidence from the Settlement and the Rock Shelter of Kephala Petras

Dr Eleni Nodarou

Archaeologist, Director - Laboratory of Ceramic Petrography
INSTAP Study Center for East Crete, Pacheia Ammos, Ierapetra, 72200
Crete, Greece
enodarou@yahoo.gr

This presentation examines continuity and change in pottery fabrics and recipes on the basis of archaeometric analysis carried out on two ceramic assemblages from Kephala Petras, the FN IV-EM IA settlement and the EM IB burial rock shelter. The typological study of the pottery showed clear differences between the two periods and raised important questions concerning the technologies involved. The integrated application of thin section petrography and scanning electron microscopy provided valuable insight in identifying local and imported pottery, the technological characteristics of each period, and the changes from one period to the other.

Η Πρωιμότερη Κατοίκηση στην Περιοχή του Πετρά: Τα Στοιχεία από τον Οικισμό της Κεφάλας

Δρ Γιάννης Παπαδάτος

Λέκτωρ
Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
gpapadat@arch.uoa.gr

Η αποκάλυψη τμήματος ενός μεγάλου οικισμού της Τελικής Νεολιθικής IV - Πρωτομινωικής ΙΑ περιόδου στο λόφο της Κεφάλας, σε κοντινή απόσταση από τη μεταγενέστερη μινωική πόλη και το ανάκτορο του Πετρά από τη μία προσφέρει μια σειρά από νέα αρχαιολογικά δεδομένα μετατοπίζοντας προς τα πίσω τα χρονολογικά όρια της κατοίκησης στην περιοχή της Σητείας, από την άλλη όμως δημιουργεί μια σειρά από νέα αρχαιολογικά ερωτήματα και θέτει νέα προβλήματα στην έρευνα.

Στην παρούσα ανακοίνωση θα δοθεί μία σύνοψη των νέων δεδομένων και θα εξεταστούν τα επιμέρους ζητήματα που εγείρονται από τη μελέτη αρχαιολογικού υλικού με έμφαση στην οργάνωση και τη λειτουργία του οικισμού, τα χρονολογικά όρια της κατοίκησης, τη σχέση με γειτονικούς οικισμούς, αλλά και με τον εξωκρητικό κόσμο, με τον οποίο η Κεφάλα Πετρά φαίνεται να είχε στενές επαφές ήδη από την Νεολιθική περίοδο.

The Earliest Habitation in the Area of Petras: The Evidence from the Settlement of Kephala

Dr Yiannis Papadatos

Lecturer

University of Athens, Dept of History and Archaeology

gpapadat@arch.uoa.gr

The settlement on the Kephala hill, very close to the Minoan town and the palace of Petras, is dated to the FN IV-EM IA period, providing the earliest evidence so far for habitation in the Siteia area. The excavation revealed only part of the settlement but provided enough new evidence to generate new archaeological questions and raise issues for further research.

This presentation reviews the new evidence and focuses on issues raised from the study of the archaeological material, such as the organization and dating of the settlement, the relations with nearby sites, as well as the contacts with areas beyond Crete.

Κεραμική της Μεσοβυζαντινής και Πρώιμης Ενετικής Περιόδου από τον Πετρά Σητείας

Δρ Ναταλία Πούλου-Παπαδημητρίου

Επίκουρη Καθηγήτρια Βυζαντινής Αρχαιολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
npoulou@hist.auth.gr

Το ταφικό σύνολο, που αποκάλυψε η ανασκαφή στο λόφο του Πετρά, στη θέση ακριβώς που βρισκόταν η μινωική εγκατάσταση, είναι ιδιαίτερα σημαντικό και η μελέτη του θα μας δώσει πολύτιμα συμπεράσματα τόσο για την μεσοβυζαντινή Σητεία, όσο και για τις ταφικές συνήθειες της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου. Στην ανακοίνωση δίδονται τα πρώτα συμπεράσματα που συνάγονται από την μελέτη της κεραμικής και άλλων αντικειμένων, που βρέθηκαν ως κτερίσματα μέσα στις ταφές ή ήταν σε άμεση σχέση με αυτές καθώς βρέθηκαν ακριβώς επάνω ή γύρω από τους τάφους.

Η μελέτη και χρονολόγηση των ευρημάτων μας δίνουν σημαντικά στοιχεία για την ύπαρξη του βυζαντινού νεκροταφείου ήδη από την β' βυζαντινή περίοδο καθώς και για τη συνέχιση της χρήσης του χώρου για την ταφή ατόμων από κάποια κοντινή κοινότητα μέχρι και τον 14^ο/15^ο αι.

Θάνατος στον Πετρά. Νεοανακτορικός Φακοειδής Σφραγιδόλιθος με Παράσταση Μονομαχίας

Prof. David W. Rupp

Director
Canadian Institute in Greece
drupp@cig-icg.gr

Στις δοκιμαστικές τομές που προηγήθηκαν της κατασκευής των μονοπατιών στο πλαίσιο του έργου ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου του Πετρά το 2005, ανασκάφθηκε μικρό τμήμα Νεοανακτορικού κτιρίου, όπου, πάνω σε ΥΜ ΙΑ δάπεδο ήρθε στο φως ένας φακοειδής σφραγιδόλιθος με παράσταση δύο ανδρών σε σκηνή μονομαχίας. Η ανακοίνωση παρουσιάζει το θέμα στο εικονογραφικό και χρονολογικό του πλαίσιο.

Death in Petras. Two Men Fighting on a LM IA Lentoid Seal

Prof. David W. Rupp

Director
Canadian Institute in Greece
drupp@cig-icg.gr

During rescue excavations before the construction of the paths at Petras, in preparation to the presentation of the archaeological site to the public in 2005, a small portion of Neopalatial building was excavated. There on a LM IA floor a lentoid steatite seal came to light, depicting a duel between two male figures. The paper presents the iconography and chronological parallels for the find.

Miniature Vessels from Petras

Dr Anna Simandiraki-Grimshaw

University of Bath
pytna@yahoo.co.uk

Vessel studies constitute a popular field of Minoan archaeology, due to the rich chronological, social, religious and artistic information they provide. Within this field, despite some recent studies, miniature vessels remain under-explored. This paper will present miniature vessels from Petras. It will argue that, although not extensive, this material is nevertheless significant for the study and comprehension of such Bronze Age Cretan vessels as artefacts and concepts.

Ο ΜΜΙΙΙ-ΥΜΙ Οικισμός στον Παπαδιόκαμπο. Ανήκει στην Επικράτεια του Πετρά;

Χρύσα Σοφιανού* – Dr Thomas Brogan**

*Αρχαιολόγος ΚΔ΄ ΕΠΚΑ

chrsofianou@gmail.com

** Director - INSTAP Study Center for Eastern Crete, Pacheia Ammos,
Ierapetra, Crete

instapec@otenet.gr

Η εγκατάσταση της Εποχής του Χαλκού που ανακαλύφθηκε πρόσφατα στη θέση «Παπαδιόκαμπος» βρίσκεται στα δυτικά της χερσονήσου του Τράχηλα, ανάμεσα στους κόλπους του Μεραμπέλου και της Σητείας. Η τοποθεσία αυτή είχε στρατηγική σημασία για τους δρόμους του εμπορίου μεταξύ της βόρειας κεντρικής και ανατολικής Κρήτης αλλά και προς άλλους προορισμούς του Νοτιοανατολικού Αιγαίου και της ανατολικής Μεσογείου.

Από το 2007 έως και το 2009 η ΚΔ΄ ΕΠΚΑ με την υποστήριξη του INSTAP διεξήγαγε ανασκαφικές έρευνες και συγκέντρωσε στοιχεία για την ακριβή χρονολόγηση και το μέγεθος αυτού του παραλιακού οικισμού. Ένας από τους πρωταρχικούς σκοπούς της έρευνας είναι η αναζήτηση του ρόλου που είχε στην ευρύτερη περιοχή κατά την Παλαιοανακτορική και Νεοανακτορική περίοδο. Από τη μελέτη των πήλινων και λίθινων ευρημάτων των ΜΜ ΙΙ στρωμάτων και των δυο ΥΜ Ι κατοικιών που ανασκάφηκαν προκύπτει ότι η εγκατάσταση στον Παπαδιόκαμπο είναι στραμμένη προς τα ανατολικά, έχει δηλαδή σχέσεις περισσότερο με τον κόλπο της Σητείας. Μάλλον δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι τα αρχαιότερα ανασκαφικά στρώματα που αποδεικνύουν κατοίκηση στον Παπαδιόκαμπο συμπίπτουν χρονολογικά με την κατασκευή των πρώτων ανακτόρων του Πετρά.

Η ανακοίνωση βασίζεται στη σύγκριση σύγχρονων μεταξύ τους υλικών από θέσεις που βρίσκονται τόσο στο Μεραμπέλο όσο και στη Σητεία με στόχο να αποδείξουμε ότι ο Παπαδιόκαμπος αποτελούσε τμήμα της επικράτειας του Πετρά κατά την Παλαιοανακτορική και Νεοανακτορική του φάση.

Neolithic and Minoan Marine Exploitation at Petras. Diachronic Trends and Cultural Shifts

Dr Tatiana Theodoropoulou

Wiener Laboratory-ASCSA / Equipe de Protohistoire Egéenne-UMR 7041
France

tatheod@hotmail.com

The marine world has always fascinated people living at the edge of landscapes in close connection to the sea, such the island of Crete. Numerous are the examples of the influence of the marine element in the everyday life and artistic or symbolic expressions of prehistoric populations of Crete. These latter are evident in both Neolithic and Minoan contexts, yet it is rare to find a continuum in the behavior of the inhabitants of one region. The long excavations at the Neolithic settlement of Kephala and the Minoan palace at Petras provide one such marine record. Numerous marine animal remains, found at both Kephala and the Minoan palace, offer a unique opportunity for a detailed insight into marine animal utilisation in two different cultural and social contexts. This paper aims to explore the possible uses of fish and molluscs within the Neolithic village and the Minoan palace and to draw the common trends and differential perception of the fruits of the sea for two distinct human groups.

Παρουσίαση του Διαδικτυακού Τόπου του Αρχαιολογικού Χώρου του Πετρά: www.petras.excavations.gr

Κωνσταντίνος Τόγιας

Μαθηματικός, M.Sc., Σύμβουλος Πληροφορικής
info@ktogias.gr

ΚΕΦΑΛΑ ΠΕΤΡΑ, ΣΗΤΕΙΑΣ: Ανθρώπινα Οστά και Ταφικές Πρακτικές στην ΠΜ Βραχοσκεπή

Δρ Σέβη Τριανταφύλλου

Λέκτωρ

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

sevitr@otenet.gr

Κατά το έτος 2006, οι εργασίες σωστικής ανασκαφής στη δυτική πλαγιά του λόφου Κεφάλα Πετρά Σητείας, έφεραν στο φως αδιατάρακτη βραχοσκεπή που τοποθετείται χρονολογικά από την ΠΜ I μέχρι τη ΜΜ IB-IIA περίοδο. Η βραχοσκεπή βρίσκεται 50 μ. Νότια του ανακτόρου του νεκροταφείου με τα ταφικά κτήρια ενώ η είσοδος του αντικρίζει το ανάκτορο του Πετρά. Ανάμεσα στα ευρήματα της ταφικής σπηλιάς εκτός από τα πολύτιμα αντικείμενα και τα κεραμικά σκεύη με έντονη την παρουσία Κυκλαδίτικων επιρροών, χαρακτηριστική είναι η μεγάλη επίχωση ανθρώπινων οστών σε μία έκταση 10 περίπου μ² που αποτελεί ουσιαστικά την έκταση της βραχοσκεπής.

Η μελέτη των σκελετικών καταλοίπων που προέρχονται από διάσπαρτα και αναμοχλευμένα οστά προσφέρει μοναδικές δυνατότητες για την διερεύνηση πρωτίστως αρχαιολογικών ερωτημάτων που σχετίζονται με τη μεταχείριση των νεκρών, τις πρακτικές που συνδέονται με την ταφή, την ανακομιδή αλλά και την πολλαπλή χρήση του χώρου. Παράλληλα, δίνεται η δυνατότητα εξέτασης ζητημάτων που αφορούν τις βιολογικές παραμέτρους του πληθυσμού όπως είναι ο ελάχιστος αριθμός των ατόμων, ο προσδιορισμός των ηλικιακών κατηγοριών αλλά και του φύλου, τα επίπεδα υγείας οι διατροφικές συνήθειες και οι φυσικές δραστηριότητες των ανθρώπων.

KEPHALA PETRAS, SITEIA: Human Bones and Burial Practices in the EM Rockshelter

Dr Sevi Triantaphyllou

Lecturer
Aristotle University of Thessaloniki
sevitri@otenet.gr

Rescue excavations taken place in 2006 on the west slope of Kephala Petras hill brought to light an undisturbed rock shelter ranging in time between the EMI and MMIB-IIA periods. The rockshelter is located 50 m South to the house tombs cemetery and its entrance faces to the palace of Petras. Apart from a large number of valuable artefacts and pottery vessels indicating a strong influence from the Cyclades, a thick deposit of human remains was recovered extending at a large area of 10 m².

The study of the skeletal remains represented mainly by commingled human bones will offer a unique opportunity to shed some light on issues related to the treatment of the deceased and the practices associated with the burial, re-burial, and multiple use of the disposal area. It will also help identify the biological parameters of the case-study population, such as the demographic picture (i.e., minimum number of individuals buried, sex, and age groups), health, dietary status, physiological stress factors, and the type of physical activities practiced during life.

Το Προανακτορικό Νεκροταφείο του Πετρά – Ένα Διαχρονικό Σύμβολο Κοινωνικής Συνοχής

Δρ Μεταξία Τσιμποπούλου

Υπουργείο πολιτισμού και Τουρισμού
Προϊσταμένη Διεύθυνσης Εθνικού Αρχαίου Μνημείων
mtsipopoulou@culture.gr

Η ανασκαφή του ασύλητου Προανακτορικού νεκροταφείου του Πετρά, που αποτελείται από τάφους - οικίες με αρκετά δωμάτια και σύνθετες κατόψεις, ξεκίνησε το 2004 και συνεχίζεται. Μέχρι σήμερα έχουν εντοπισθεί και πλήρως

ή εν μέρει ανασκαφεί 5 τάφοι-οικίες, και παραμένει άγνωστος ο τελικός αριθμός, όπως και η συνολική έκταση του νεκροταφείου. Εκτός των ταφικών κτιρίων έχει ερευνηθεί βραχοσκεπή η οποία περιείχε δευτερογενείς ταφές, πιθανότατα προερχόμενες από τον καθαρισμό ενός κτιρίου σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή στην ΜΜΙΑ. Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τα δεδομένα διαχρονικής χρήσης του νεκροταφείου ως συμβόλου κοινωνικής συνοχής, πολλούς αιώνες μετά το τέλος της χρήσης του ως χώρος ταφών.

Το ταφικό κτίριο 2, έχει πλήρως ερευνηθεί και είναι, μέχρι σήμερα, το σημαντικότερο για την αρχιτεκτονική, τα ευρήματα και τη χρονολόγησή του. Αποτελείται από 9 χώρους και περιελάμβανε ταφές κατά χώραν, τόσο στο δάπεδο όσο και σε ταφικά αγγεία, καθώς και μεγάλο αριθμό ανακομιδών. Βρίσκεται στο νότιο άκρο του νεκροταφείου και, σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα δεδομένα, ήταν το τελευταίο που κτίσθηκε, ακριβώς στο τέλος της Προανακτορικής (για τον Πετρά) περιόδου, Μεσομινωική ΙΒ Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της χρονολόγησης του ταφικού αυτού κτιρίου, καθώς και τα σημαντικότερα κινητά ευρήματά του (μεγάλη ποσότητα κεραμικής, διακοσμημένης και ακόσμητης, χρυσές ταινίες, μοναδικοί σφραγιδόλιθοι, οστεολογικό υλικό καλά διατηρημένο), σε συνδυασμό με τις ενδείξεις οργανωμένης απόδοσης τιμών προς τους νεκρούς, που προσφέρουν τόσο η αρχιτεκτονική, όσον και ορισμένες κατηγορίες ευρημάτων, καταδεικνύουν το ρόλο του μνημείου αυτού στην κατανόηση της κοινωνικής εξέλιξης στην κρίσιμη περίοδο της μετάβασης προς την Παλαιονακτορική.

Στην βραχοσκεπή βρέθηκαν σχεδόν στην επιφάνεια τελετουργική πρόχους και κωνικό κύπελλο της Νεοανακτορικής περιόδου.

Το ταφικό κτίριο 1 εξάλλου έχει ερευνηθεί σε μεγάλο τμήμα του. Οι διαστάσεις του είναι ανάλογες με αυτές του 2, αλλά διαφέρει από αυτό ως προς την αρχιτεκτονική και την χρονολόγηση (η κύρια φάση του είναι η ΠΜΙΙΙ/ΜΜΙΑ). Ως προς τα κινητά ευρήματα παρατηρούνται επίσης αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των δύο μεγάλων κτιρίων. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον στοιχείο για την συνέχεια χρήσης του χώρου ως μνημείου κοινωνικής συνοχής, πολλούς αιώνες μετά το τέλος της πραγματικής του χρήσης ως χώρος ταφής είναι ότι, στην ΥΜ ΙΙΙΓ περίοδο κτίσθηκε στο δυτικό του άκρο, εν μέρει πάνω από το ταφικό κτίριο 1, μεγάλο μεγαροειδές κτίριο, συνοδευόμενο από μια σειρά

πλατειών τοίχων στα ανατολικά του πιθανότατα περιβόλων. Το κτίριο αυτό προφανώς συνδεόταν με κάποιας μορφής τελετουργία ή απόδοση τιμής προς τους προγόνους, δηλώνοντας την αξιοσημείωτη συνέχεια του Πετρά, σε διάρκεια μεγαλύτερη των 2000 χρόνων.

The Prepalatial Cemetery of Petras. A Diachronic Monument of Social Coherence

Dr Metaxia Tsipopoulou

Hellenic Ministry of Culture and Tourism
Director – National Archive of Monuments
mtsipopoulou@culture.gr

The excavation of the unlooted Prepalatial cemetery of Petras, consisting of house-tombs, with many rooms and sophisticated plans, started in 2004. To date 5 such buildings have been located and partially or totally excavated, the total number, as well as the actual size of the necropolis being still unspecified. Also a rock shelter was excavated near the house tombs, which contained secondary burials, probably coming from the cleaning of a particular building at a particular instance in MM IA. The present paper deals with the evidence for the use of the Petras cemetery as an area of diachronic use and a symbol of social coherence, many centuries after the end of its use as a burial place.

House Tomb 2, is completely excavated and it is, to date, the most important of the House Tombs of the Petras cemetery, for its architecture, the movable finds, as well as its dating. It comprises 9 spaces and preserved in situ burials, both on the floor and in clay containers, and also many secondary burials. It is situated at the south limit of the cemetery and it seems that it was the last to be constructed, at the end of the Prepalatial (for Petras) period, in MM IB. The special interest of its dating and also the very important movable finds (large quantity of pottery, decorated and plain, gold bands, unique seals, well preserved palaeoanthropological material) in combination with the evidence, offered by the architecture and by various classes of artifacts, for the organized rituals in honor of the dead, show the significance of this monument

for a better understanding of the social evolution in the critical period of the transition from the Prepalatial to the Protopalatial.

In the rock shelter were found on the surface two Neopalatial vases, a ceremonial jug and a conical cup.

House Tomb 1 has been excavated in its largest part. Its dimensions are similar to those of House Tomb 2, but its plan and its dating are different (its main phase being EM III/MM IA). As for the movable finds several are also observed between House Tombs 1 and 2. Of particular importance for the continuity of use of the space as a hallmark for the social coherence⁴ of the Petras community is a large LM IIIC large megaroid building, accompanied by a peribolos and a platform, built partially on top of House Tomb 1. This later building was probably connected to special ritual activities in honor of the dead ancestors, showing a continuity at Petras of at least two millennia.